

Αθήνα, 30 Μαΐου 2022

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

**Future of Retail 2022: Με μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εργασίες
του διεθνούς Συνεδρίου της ΕΣΕΕ και η λειτουργία της Έκθεσης Τεχνολογίας
«Retail Innovation Lab»**

90 Έλληνες και ξένοι ομιλητές συνέβαλαν στην εμπέδωση της «κουλτούρας της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης» στην ελληνική εμπορική επιχείρηση

Το όραμα της βιώσιμης ανάπτυξης του ελληνικού λιανεμπορίου προϋποθέτει την κατανόηση των σύνθετων αλλαγών που λαμβάνουν χώρα λόγω της ταχύτατης ψηφιοποίησης και «πράσινης» μετάβασης της παγκόσμιας οικονομίας. Στην εμπέδωση της «κουλτούρας του μετασχηματισμού» στην ελληνική εμπορική επιχείρηση συνέβαλε αποφασιστικά το διεθνές Συνέδριο **Future of Retail 2022** της ΕΣΕΕ, το οποίο προσέγγισε ολιστικά επί 2+1 ημέρες -με 90 ομιλητές από την Ελλάδα και το εξωτερικό- την «εικόνα του μέλλοντος» του φυσικού και του ηλεκτρονικού καταστήματος.

Ιδιαίτερα θετικά σχόλια απέσπασε η καινοτόμος πρωτοβουλία της ΕΣΕΕ να οργανώσει στο πλαίσιο του Συνεδρίου την Έκθεση Τεχνολογίας για το Λιανεμπόριο «**Retail Innovation Lab**» το τριήμερο 27 - 29 Μαΐου, δίνοντας τη δυνατότητα σε περισσότερους από **800 συνέδρους** - τους Προέδρους εμπορικών συλλόγων και ιδιοκτήτες εμπορικών επιχειρήσεων από όλη τη χώρα, τους εκπροσώπους των κορυφαίων λιανεμπορικών οργανώσεων παγκοσμίως, τους συμμετέχοντες στις θεματικές ενότητες (Προέδρους, CEOs και εξειδικευμένα στελέχη εταιριών και ακαδημαϊκούς) - να δουν από κοντά, να «πλοηγηθούν» και να ενημερωθούν για τις ψηφιακές τεχνολογίες που συγκροτούν το υπό διαμόρφωση «υβριδικό» εμπορικό κατάστημα της ψηφιακής εποχής.

Στην κεντρική αίθουσα του Συνεδρίου, κατά τη 2^η ημέρα των εργασιών τις θεματικές ενότητες και τις keynote ομιλίες απασχόλησαν κυρίως: η έννοια της **βιωσιμότητας** και οι επιπτώσεις της στο λιανικό εμπόριο, οι εφαρμογές **τεχνητής νοημοσύνης** και των **έξυπνων συναλλαγών** και η ενσωμάτωσή τους στη λειτουργία της εμπορικής επιχείρησης, η **επίδραση της τεχνολογίας** στην εργασία και τις επιχειρήσεις και οι **προκλήσεις της διανομής** των προϊόντων στους καταναλωτές. Επίσης, αναλύθηκαν εκτενώς οι **δυνατότητες διεύρυνσης των συνεργειών ανάμεσα στους κλάδους του τουρισμού και του εμπορίου**, καθώς και η **πορεία χρηματοδότησης των εμπορικών ΜμΕ** από το τραπεζικό σύστημα της χώρας.

Επίσης, παρουσιάστηκε η **Ευρωπαϊκή Έκθεση Retail 2040**, που υλοποιείται από το Insight Foresight Institute με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ – ΟΜΙΛΙΕΣ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ / Σάββατο 28/5

- **Η Ευρωπαϊκή Έκθεση Retail 2040 – Παρουσίαση από τον κύριο Totti Könnölä, Managing Director Insight Foresight Insitute**

Ο κύριος **Totti Könnölä** πραγματοποίησε μία περιεκτική παρουσίαση του έργου «**The EU retail ecosystem of the future – a vision for 2040**» το οποίο στηρίζεται από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και υλοποιείται από την κοινοπραξία «**Foresight on Demand**». Το συγκεκριμένο έργο που ξεκίνησε το

καλοκαίρι του 2021, θα διαρκέσει μέχρι τα τέλη του 2022 και στηρίζεται σε 5 πυλώνες: α) στην αποτύπωση του ευρωπαϊκού οικοσυστήματος στο χώρο της λιανικής πώλησης, β) στην ιχνηλάτηση του ορίζοντα του λιανικού εμπορίου, γ) την αποτύπωση μελλοντικών σεναρίων, δ) στη διαμόρφωση του οράματος αλλά και τη χάραξη πορείας για το πώς και πού θα πορευθούμε στο μέλλον και τέλος ε) στην κατάθεση προτάσεων πολιτικής.

Ο κ. Kõnnõla περιέγραψε ότι στο οικοσύστημα του λιανικού εμπορίου στην Ευρώπη **οι δύο σημαντικότερες εξελίξεις είναι η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση**. Η είσοδος νέων παραγόντων της αγοράς έφερε ανακατατάξεις στο ποιός παρέχει τα προϊόντα/υπηρεσίες (π.χ. πλατφόρμες B2B / B2C / C2C) καθώς και αλλαγές στη χρήση υπηρεσιών και προϊόντων. Υποστήριξε ότι βασικό χαρακτηριστικό του ευρωπαϊκού οικοσυστήματος είναι η εξουσιοδότηση στα κύρια σημεία αλληλεπίδρασης για αποφάσεις για αγορά και πρόσθεσε ότι έχει πλέον διαμορφωθεί ένας νέος ρόλος που θα κληθούν να διαδραματίσουν τα σημεία λιανικής πώλησης. Συγκεκριμένα διατύπωσε την άποψη ότι το φυσικό κατάστημα σήμερα πλέον αποτελεί κέντρο ψυχαγωγίας ή εμπειρίας, μπορεί να αποτελέσει όμως και κέντρο παραγωγής (π.χ. γεωργικές καλλιέργειες σε εσωτερικούς χώρους ή καταστήματα τρισδιάστατης εκτύπωσης (3D) σε σούπερ μάρκετ ή εμπορικά καταστήματα αλλά και σημείο συγκέντρωσης για ανακύκλωση χρησιμοποιημένων προϊόντων όπως π.χ. ηλεκτρονικές συσκευές και ρουχισμός. Ο κ. Kõnnõla υποστήριξε ότι το μέλλον του λιανικού εμπορίου θα είναι προσανατολισμένο στον πελάτη και θα αναγνωρίζει τον προσανατολισμό της αζίας και τη διαφορετικότητα των πελατών. Τόνισε ότι **αναδύεται ένα νέο επιχειρηματικό μοντέλο, που θα προσφέρει ολοκληρωμένες λύσεις καναλιών Omni-channel π.χ. για διαχείριση ταξιδιών των πελατών, κινητά, κοινωνικά, εξατομικευση ιστού, διαφήμιση, διανομή περιεχομένου κ.ά.** Επίσης θεωρεί ότι η ποικιλομορφία των καταστημάτων και ο συνδυασμός ηλεκτρονικών αγορών με φυσικά καταστήματα αποτελεί προϋπόθεση για την λεγόμενη «πόλη των 15 λεπτών» και την αναβίωση των κέντρων των πόλεων που προσφέρουν βιώσιμα, τοπικά και περιφερειακά προϊόντα. Αναφέρθηκε στο ότι **το επιχειρηματικό μοντέλο λιανικής υπερβαίνει κατά πολύ την πώληση προϊόντων και ότι ο κλάδος κινείται ολοένα και περισσότερο προς την ενοποίηση υπηρεσιών γύρω από τις σχέσεις πελάτη-επιχειρήσεων και τις εξατομικευμένες προσφορές.** Κλείνοντας, τόνισε ότι η στροφή προς την ψηφιοποίηση και την πράσινη οικονομία είναι εξαιρετικά σημαντική καθώς επηρεάζει την αλυσίδα αξίας, από την παραγωγή τροφίμων έως τις υπηρεσίες και την ανακύκλωση

Τη συζήτηση με τον κύριο Kõnnõla συντόνισε η Υπεύθυνη Διεθνών Σχέσεων της ΕΣΕΕ κυρία **Μιλένα Παναγιωτοπούλου**.

➤ **Η σύνδεση του τουρισμού με το λιανεμπόριο**

Το Συνέδριο διερεύνησε διεξοδικά τις δυνατότητες μεγιστοποίησης της ωφέλειας για τους κλάδους τουρισμού και εμπορίου και για την ελληνική οικονομία από τη μεταξύ τους συνεργασία.

Στην ομιλία του **ο Υπουργός Τουρισμού κ. Βασίλης Κικίλιας** τόνισε:

«Αποτελεί εθνική μας στρατηγική να συνδέσουμε το λιανεμπόριο με τον τουριστικό τομέα, ώστε να μεγιστοποιήσουμε τα οφέλη για την ελληνική οικονομία και τη μέση ελληνική οικογένεια τουριστικό προϊόν, ο πρωτογενής τομέας και το ελληνικό εμπόριο αλληλοτροφοδοτούνται. Η ελληνική γη παράγει προϊόντα τα οποία στη συνέχεια προωθούνται στα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, στα ξενοδοχεία και στα καταλύματα της χώρας μας. Με το σχέδιο που υλοποιούμε στο Υπουργείο Τουρισμού, «φωτίζουμε» μικρά νησιά και χειμερινούς προορισμούς, προχωρούμε σε ενέργειες για την τουριστική ανάκαμψη της Αθήνας και κάνουμε άνοιγμα σε νέες αγορές. Με αυτό το πλέγμα παρεμβάσεων ενισχύουμε το ελληνικό brand και τονώνουμε το λιανεμπόριο»

Στην ενότητα που ακολούθησε με θέμα: **«Το αποτύπωμα του τουρισμού στο λιανεμπόριο»**, η συζήτηση εστίασε στις δυσμενείς επιπτώσεις που είχε η πανδημία στον τουρισμό αλλά και στο λιανικό εμπόριο. Επισημάνθηκε πως και οι δύο κλάδοι μετασχηματίζονται με ταχείς ρυθμούς αλλά εν μέσω ισχυρών προκλήσεων ιδιαίτερα σε ότι αφορά τις νέες τεχνολογίες. Για το λόγο αυτό, οι ευρωπαϊκοί πόροι θα πρέπει να αξιοποιούνται με τέτοιο τρόπο που να ενθαρρύνουν την εκπαίδευση του προσωπικού και γενικότερα τη μεταβολή της κουλτούρας. Ειδικότερα, ο Περιφερειάρχης Ν. Αιγαίου κ. **Γεώργιος Χατζημάρκος** αναφέρθηκε στη βαρύτητα που έχει ο τουρισμός στη Περιφέρειά του, δηλώνοντας μάλιστα υπέρ της μονοκαλλιέργειας του τουρισμού. Ο διδάκτωρ του ΕΚΠΑ κ. **Μιχάλης Νικολακάκης** αναγνώρισε τη σημασία της τεχνολογίας αλλά παράλληλα υπογράμμισε την ανάγκη να αποπερατωθεί το Face to Face Λιανικό Εμπόριο το οποίο θα πρέπει να μιλάει την ίδια γλώσσα με τον Τουρισμό. Ο κ. **Νίκος Βασιλείου** Πρόεδρος του Ινστιτούτου INBIAN τόνισε τη σημασία της προσαρμογής των επιχειρήσεων προς την ποιότητα και της αλλαγής τόσο της κουλτούρας όσο και της εκπαίδευσης με την αξιοποίηση του EFQM μοντέλου. Τέλος, ο κ. **Ηλίας Κικίλιας** Γεν. Διευθυντής του ΙΝΣΕΤΕ προσδιόρισε τα κανάλια σύνδεσης

τουρισμού και λιανικού εμπορίου ενώ τόνισε πως η ακριβής σχέση είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ποσοτικά με ακρίβεια, εκτιμώντας πως η πρόσβαση σε δεδομένα των πιστωτικών και χρεωστικών καρτών θα είναι κομβικής σημασίας. Τη θεματική ενότητα συντόνισε ο κ. **Μανόλης Μανιούδης**, Επιστημονικός Συνεργάτης του INEMY – ΕΣΣΕ.

➤ **Η βιομηχανία της μόδας μετά την πανδημία**

Η συζήτηση έθιξε της σημασία της βιωσιμότητας του λιανικού εμπορίου στο χώρο της μόδας καθώς και στις ισχυρές αναταράξεις που προκάλεσε η πανδημία. Ο συγκεκριμένος επιμέρους κλάδος βρίσκεται πλέον υπό ραγδαίο μετασχηματισμό με την ενεργειακή κρίση να ασκεί επιπλέον πιέσεις. Πλέον αναδύεται δυναμικά η τάση επαναχρησιμοποίησης των προϊόντων αλλά και η σημασία στήριξης των τοπικών παραγωγικών μονάδων. Ειδικότερα η **κυρία Έλις Κις**, δημοσιογράφος, Fashion Feature Director Vogue Greece θεωρεί πως η μόδα πέρασε σε νέα ημέρα με χαρακτηριστικά τη βιωσιμότητα τις συνεργασίες μεταξύ μεγάλων επιχειρήσεων, την προτίμηση του Tik Tok έναντι των διαφημίσεων και τη metaverse εποχή με τα ψηφιακά πορτρέτα. Ο κύριος **Δημήτρης Ματεμτζής** Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος Intrafashion Group (Pink Woman) υπογράμμισε τη σημασία των τοπικών φυσικών καταστημάτων μετά την πανδημία καθώς αυξάνονται οι ανάγκες για απευθείας φυσικές αγορές αλλά και τη βαρύτητα της πρόληψης, των σχέσεων εμπιστοσύνης με τους καταναλωτές και της κεφαλαιακής επάρκειας. Η κυρία **Αγνή Αναστασίου** Business Unit Director NYX (L'Oréal Greece) στάθηκε ιδιαίτερα στην ηθική βιωσιμότητα αλλά και στις καινοτομίες στο χώρο όπως οι εφαρμογές των virtual καλλυντικών ή virtual face τονίζοντας τη σημασία της τεχνολογίας στο χώρο. Ο κύριος **Μελέτης Καραμπίνης** Σύμβουλος Συνδέσμου Κατασκευαστών Ετοιμών Ενδυμάτων γνωστοποίησε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μόλις έθεσε τις βάσεις για ένα νέο οικονομικό σύστημα μόδας για τα επόμενα χρόνια τονίζοντας ότι ο κλάδος χρειάζεται ορθή βιομηχανική πολιτική για τον επιτυχή μετασχηματισμό. Τη συζήτηση συντόνισε η δημοσιογράφος κυρία **Έφη Φαλίδα**.

➤ **Keynote Ομιλία: Scott Case: «Οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης εμπεριέχουν ευκαιρίες για τις εμπορικές επιχειρήσεις»**

Ο κος **Scott Case**, αντιπρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Λιανικού Εμπορίου στις ΗΠΑ, ξεκινώντας την εξαιρετική ομιλία του σημείωσε πως το λιανικό εμπόριο, ως κλάδος, βρίσκεται στο επίκεντρο της παγκόσμιας πραγματικότητας. Επισήμανε πως βασική προϋπόθεση για την βιωσιμότητα είναι η συνεργασία και οι συνέργειες σημειώνοντας πως ο λόγος προκύπτει από το γεγονός ότι είναι εξαιρετικά περίπλοκο να ορίσεις τι είναι η βιωσιμότητα (sustainability). Η περιπλοκότητα έγκειται στον πολυδιάστατο χαρακτήρα της: κλιματική αλλαγή, εφοδιαστική αλυσίδα, εργασία και τρόφιμο. Σύμφωνα με τον Scott Case, υπάρχουν τρεις τάσεις τις οποίες θα πρέπει να ακολουθήσει το λιανικό εμπόριο στο βηματισμό του προς τη βιωσιμότητα. Η πρώτη τάση είναι η **κατανόηση της αλλαγής των καταναλωτικών προτύπων**. Κατά τον Scott Case, οι καταναλωτές κατανοούν ότι καθετί που καταναλώνουν έχει περιβαλλοντικές επιπτώσεις και αυτό αφορά ειδικά για τους νέους. Η δεύτερη τάση είναι της **διαφάνειας** και η τρίτη τάση είναι της **τεχνητής νοημοσύνης** (Artificial Intelligence), η οποία έχει δυο διαστάσεις: την εθελοντική και την υποχρεωτική. Γενικά, όπως επισήμανε ο κος Case, στον μετασχηματισμό του εμπορίου και στη συνακόλουθη μετάβαση είναι ο ρόλος των δεδομένων (data) τα οποία θα βοηθήσουν τις εμπορικές επιχειρήσεις να λάβουν σωστές αποφάσεις. Εστιάζοντας στην βιωσιμότητα η κατανάλωση θα πρέπει να δημιουργεί καθαρά θετικά περιβαλλοντικά, κοινωνικά και κοινοτικά πλεονεκτήματα καθώς κάθε αγορά ενός προϊόντος έχει αποτυπώματα σε επίπεδο υγείας, περιβάλλοντος και κοινωνίας. Η μείωση της χρήσης ενέργειας, η μείωση της κατανάλωσης των υδάτινων πόρων αλλά και το χαμηλό αποτύπωμα σε επίπεδο απορριμμάτων είναι κρίσιμο αλλά, σύμφωνα με την εξαιρετικά διεισδυτική αφήγηση του κος Case, αυτό μπορεί να επιτευχθεί μονάχα μέσα από τις συνεργασίες και τις συνέργειες. Για τον κος Case, **οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης (SDGs) εμπεριέχουν ευκαιρίες για τις εμπορικές επιχειρήσεις αρκεί οι εμπορικές επιχειρήσεις να αποφασίσουν να συνεργαστούν**. Κλείνοντας, ο κος Case ανάδειξε ξανά τη σημασία της συνεργασίας για την επιτυχή μετάβαση προς το sustainability.

➤ **Εμπόριο και Βιωσιμότητα**

Οι συμμετέχοντες τόνισαν πως η χρήση πρώτων υλών και η βιωσιμότητα αποτελούν σήμερα βασική προτεραιότητα. Η επισκευή, η επαναχρησιμοποίηση, η μεταπώληση και η ενοικίαση προϊόντων είναι έννοιες που κερδίζουν συνεχώς έδαφος ενώ υπήρξε και η αμφισβήτηση κατά πόσο οι πράσινοι πόροι χρησιμοποιήθηκαν για τον σωστό σκοπό. Η χώρα μας μπορεί να ακολουθήσει βιώσιμα μοντέλα στήριξης αξιοποιώντας πλήρως την τεχνολογία. Πιο συγκεκριμένα, ο κ. **Ηλίας Ιακωβίδης** European Commission DG Connect, Σύμβουλος στα θέματα Πράσινου και Ψηφιακού Μετασχηματισμού χαρακτήρισε ως κρίσιμη την συνεργασία με τους προμηθευτές ενώ υποστήριξε πως η ανακύκλωση είναι το τέλος της ζωής του προϊόντος και για αυτό πρέπει να την καθυστερούμε όσο είναι δυνατόν, προτιμώντας αντί αυτής το «repair – reuse – resail». Ο κ. **Χάρης Δούκας** Αν. Καθηγητής, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο ανέδειξε ως κρίσιμη τη μηχανική μάθηση και τις διαδικασίες blockchain για την εφοδιαστική αλυσίδα, τονίζοντας σε κάθε περίπτωση ότι green is less. Η κ. **Ανδριάννα Σαραντοπούλου** Διευθύντρια Marketing S/M Γαλαξίας επισήμανε τις δράσεις της επιχείρησης για τον περιορισμό του περιβαλλοντικού αποτυπώματος τονίζοντας ότι η τεχνολογία μπορεί να λειτουργήσει υποστηρικτικά. Ο κ. **Μιχάλης Τσαγκαράκης** Marketing Manager S/M Χαλκιάδακης χαρακτήρισε την ανάγκη προσαρμογής ως επιτακτική, αποτύπωσε τις δράσεις της επιχείρησης για τη στήριξη τόσο του περιβάλλοντος όσο και της κοινωνίας και τόνισε πως στην προσπάθεια αυτή δεν μας περισσεύει κανείς. Ο κ. **Κωνσταντίνος Λοΐζου** CEO EMBIO Diagnostics Ltd επισήμανε πως η πανδημία ανέτρεψε βίαια τη ζωή μας με την τεχνολογία να μπορεί να δώσει όμως να δώσει λύσεις. Ο κ. **Σταύρος Καφούνης**, επιχειρηματίας, υπογράμμισε τη σημασία της συνεργασίας με όλους τους εμπλεκόμενους (προσωπικό, ανταγωνιστές, τοπικές αρχές) και ότι η κουλτούρα για τις συνεργασίες αλλάζει. Το πάνελ συντόνισε ο δημοσιογράφος κύριος **Γιώργος Κούρος**.

➤ **Διοικητής ΤτΕ κ. Γιάννης Στουρνάρας «Οι ΜμΕ του εμπορίου είχαν την πρωτιά από όλους τους κλάδους σε νέα δάνεια από το 2020 έως και το 1ο τρίμηνο του 2022»**

Ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος κύριος **Γιάννης Στουρνάρας**, σε μία πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση με τους δημοσιογράφους κύριο **Γιώργο Κούρο** και κυρία **Ελένη Στεργίου**, αναφέρθηκε στη χρηματοδότηση του Εμπορίου και των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων από τις Τράπεζες και το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Ο κ. Στουρνάρας παρέθεσε στοιχεία σύμφωνα με τα οποία **τη διετία 2020-2021 οι επιχειρήσεις που ανήκουν στον τομέα του εμπορίου έλαβαν άνω του 1/5 της συνολικής πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις του μη χρηματοπιστωτικού τομέα** (21,4%, με βάση την καθαρή ροή χρηματοδότησης), το οποίο ήταν το δεύτερο υψηλότερο μερίδιο μετά από εκείνο της βιομηχανίας. Το διάστημα αυτό, οι εμπορικές επιχειρήσεις χρηματοδοτήθηκαν περισσότερο από όλους τους άλλους τομείς μέσω των προγραμμάτων της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, με ευνοϊκούς όρους (ιδιαίτερα μέσω του Ταμείου Εγγυήσεων υπέρ επιχειρήσεων που επλήγησαν οικονομικά από την πανδημία). Ο κύριος Στουρνάρας τόνισε: *«Με βάση τα στοιχεία AnaCredit της Τράπεζας της Ελλάδος για εκαταμιεύσεις νέων δανείων (όχι καθαρές ροές, εδώ δηλαδή δεν αφαιρούνται από τα νέα δάνεια τα καταβληθέντα από τους δανειολήπτες χρεολύσια) που δόθηκαν προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, διαπιστώνεται ότι οι ΜΜΕ του κλάδου του εμπορίου απορρόφησαν το 40% περίπου των νέων δανείων προς ΜΜΕ το 2020, το 23% το 2021 και το 25% κατά το α' τρίμηνο του 2022, που ήταν το υψηλότερο μεταξύ των επιμέρους κλάδων τις περιόδους αυτές— πρωτιά δηλαδή του κλάδου του εμπορίου μεταξύ των μικρομεσαίων-ενώ ακολουθούν οι ΜΜΕ του κλάδου της μεταποίησης με 19% περίπου στις περιόδους αυτές. Στο σύνολο των επιχειρήσεων (ΜΜΕ και μεγάλες επιχειρήσεις) από όλους τους κλάδους, οι εμπορικές επιχειρήσεις απορρόφησαν το υψηλότερο ποσοστό των νέων δανείων (26%) το 2020 και το δεύτερο υψηλότερο μετά τη μεταποίηση το 2021 και το α' τρίμηνο του 2022 (17,5% και 19,5% αντίστοιχα). Αν και τα ποσοστά συμμετοχής του κλάδου υποχώρησαν σε σχέση με το 2020, εντούτοις σημειώνεται αύξηση του μεριδίου στο σύνολο των νέων δανείων (τόσο των εμπορικών ΜΜΕ όσο και του συνόλου των επιχειρήσεων του κλάδου) κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ 2021 και α' τριμήνου 2022»*

➤ **Έξυπνες Συναλλαγές & Νέες Τάσεις στις Πληρωμές**

Η συζήτηση επικεντρώθηκε στις επιδράσεις της πανδημίας στη ψηφιακή μετάβαση στο χώρο των πληρωμών και συγκεκριμένα στην εξοικείωση επιχειρήσεων αλλά και καταναλωτών με τις νέες τεχνολογίες. Η κυρία **Σταυρούλα Καμπουρίδου** Διευθύνουσα Σύμβουλος ΔΙΑΣ -ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΑ

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Ε τόνισε ότι η πανδημία ευνόησε τις διατραπεζικές συναλλαγές δεδομένου ότι παρουσιάστηκε αύξηση 17% το 2021 ενώ το 60% των καταναλωτών επιζητά ανέπαφες συναλλαγές και το 56% δεν επιθυμεί να έχει πάνω του πορτοφόλι σε φυσική μορφή μιας και έχει ανακτηθεί πλέον η εμπιστοσύνη στο ψηφιακό πορτοφόλι και στο κινητό τηλέφωνο. Τόνισε ότι λόγω πανδημίας αυξήθηκε σημαντικά το ποσοστό των καταναλωτών που ψωνίζει ηλεκτρονικά με την πλειονότητα εξ αυτών να πραγματοποιούν συναλλαγές από τη συσκευή του κινητού τηλεφώνου έναντι φορητού υπολογιστή, σταθερού υπολογιστή κλπ. Κλείνοντας επισήμανε ότι τρία είναι τα σημεία κλειδιά στις πληρωμές: ασφάλεια, ευκολία και αμεσότητα. Ο κ. **Βασίλης Κουτεντάκης** Εκτελεστικό Μέλος ΔΣ, Ανώτερος Γενικός Διευθυντής – Chief Retail Banking, Τράπεζα Πειραιώς, υποστήριξε ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έκαναν μεγάλα βήματα στον τομέα της ψηφιοποίησης και ότι το κράτος έκανε ακόμα μεγαλύτερα. Υποστήριξε ότι οι συναλλαγές απλοποιήθηκαν αν και χρειάζεται να δοθεί έμφαση στο σκέλος της ασφάλειας. Τόνισε ότι το φυσικό κατάστημα θα συνεχίσει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και ότι έχει αποφασιστική σημασία η χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων που θα στηρίξουν τις προσπάθειες των επιχειρήσεων για ψηφιακή μετάβαση. Τόνισε ότι είναι σημαντικό να πάρουν πρωτοβουλίες οι τράπεζες και οι επιχειρήσεις προς αυτή την κατεύθυνση κάνοντας λόγο για την αναγκαιότητα μιας ενιαίας πλατφόρμας για πληρωμές. Ο κύριος **Αλέξανδρος Κελαϊδίτης** Co – Founder Flexin υποστήριξε ότι το «think tech» έχει αναπτυχθεί αρκετά εις όφελος του καταναλωτή και ότι αντίστοιχη εξέλιξη πρέπει να γίνει σε επίπεδο επιχειρήσεων. Οι επιχειρηματίες πρέπει να προσαρμοστούν στη νέα τάξη πραγμάτων δεδομένου ότι ακόμη το 30% των πληρωμών πραγματοποιείται μέσω επιταγών. Επομένως, τόνισε ότι η ψηφιοποίηση είναι αναπόφευκτη διότι θα διευκολύνει εξαιρετικά το έργο των επιχειρήσεων αλλά και τη ζωή των καταναλωτών. Ο κύριος **Πέτρος Καραλής** Διευθυντής Πωλήσεων της EPSILON NET τόνισε ότι η πανδημία συνετέλεσε καθοριστικά στην ψηφιοποίηση. Υποστήριξε ότι η πληροφορική μπορεί να παράσχει λύσεις στο χώρο των πληρωμών. Οι πολυκαναλικές πληρωμές, σημείωσε είναι εφικτές ενώ υπάρχουν λύσεις που εξοικονομούν κόστος και χρόνο και κυρίως πραγματοποιούνται με ασφάλεια. Η διασύνδεση με την ΑΑΔΕ θα διευκολύνει την ψηφιοποίηση ενώ το έργο των μικρών επιχειρήσεων μπορεί να ενισχυθεί σημαντικά με την υιοθέτηση ενός μικρού αλλά αποτελεσματικού πληροφοριακού συστήματος με το οποίο θα είναι παράλληλα σε θέση να παρακολουθούν τους πελάτες και τις προτιμήσεις τους. Τη συζήτηση συντόνισε ο δημοσιογράφος κύριος **Τάσος Ζάχος**.

➤ **Η τεχνητή νοημοσύνη στο λιανικό εμπόριο**

Το πάνελ έδωσε έμφαση στους τρόπους με τους οποίους οι εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις Μμε εμπορικές επιχειρήσεις. Η κυρία **Σαβίνα Παπαδάκη** Σύμβουλος σε digital & consumer policy στη Eurocommerce αναφέρθηκε στο γεγονός ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουν πλέον υπάρξει μία σειρά από δράσεις για την προώθηση τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης υπό την ομπρέλα του «Συντονισμένου Πλάνου» για τα Κράτη-Μέλη. Τα παραδοσιακά-φυσικά καταστήματα έχουν μία σειρά από δεδομένα τα οποία μπορούν να αναλύουν χρησιμοποιώντας τις οικείες εφαρμογές. Βασική επιδίωξη θα πρέπει να είναι να δοθεί η δυνατότητα αξιοποίησης της τεχνητής νοημοσύνης από το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων. Η κυρία **Ντένια Κανελλοπούλου**, Innovation Services specialist στο NCSR Δημόκριτος, παρουσίασε τον ψηφιακό κόμβο τεχνολογίας «ahead» και τις υπηρεσίες που αυτός προσφέρει στις επιχειρήσεις για να μετασχηματισθούν ψηφιακά. Όρισε ότι η τεχνητή νοημοσύνη είναι «μια στρατηγική επένδυση για μια εταιρεία», εντοπίζοντας μεταξύ άλλων την εφαρμογή της στην εξυπηρέτηση πελατών και τη βελτίωση της εμπειρίας του πελάτη. Σημείωσε πως τα δεδομένα είναι διαθέσιμα παντού και επομένως είναι αναγκαία η καλύτερη δυνατή ανάλυση και αξιοποίησή τους. Η **Βάλια Παπαδημητρίου** συνιδρύτρια και CEO της DEVA υποστήριξε ότι η τεχνητή νοημοσύνη βοηθά τον Μμε επιχειρηματία να γνωρίσει τον πελάτη του ως άνθρωπο, κυρίως στο πως επηρεάζουν οι εξωγενείς παράγοντες τη συμπεριφορά του. Πρόκειται για τεχνολογίες προσβάσιμες σε όλους και οι οποίες επιτρέπουν την εμπάθυνση ανά κωδικό προϊόντος. Ο κύριος **Βαγγέλης Σταματούκος** Advisor for growth Dataviva επεξήγησε την αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης για εφαρμογές forecast. Ο κύριος **Νέστορας Λουϊζίδης** Head of New Business Arifon μίλησε για την προώθηση εργαλείων συλλογής και επεξεργασίας των δεδομένων από τον ίδιο τον πελάτη για την προσφορά καλύτερων υπηρεσιών. Ο συντονιστής του πάνελ δημοσιογράφος **Δημήτρης Μαλλάς** συνόψισε τις συζητήσεις στους ακόλουθους τρεις άξονες: πρώτον, η τεχνική νοημοσύνη δεν είναι ρομπότ· δεύτερον, η τεχνητή νοημοσύνη έχει εκτεταμένες

εφαρμογές και βοηθά τις επιχειρήσεις του λιανεμπορίου για να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητά τους· τρίτον, η τεχνητή νοημοσύνη δεν αφορά μόνο τις μεγάλες επιχειρήσεις.

➤ **Η πρόκληση της διανομής**

Στο πάνελ συζητήθηκε η κρισιμότητα της διανομής στην περίοδο της πανδημίας. Ο κύριος **Νίκος Βαρδαβούκας** VP Brand & Customer Public Group ανέλυσε το επιχειρηματικό μοντέλο της εταιρείας το οποίο επηρεάστηκε από τις μεταβολές στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα. Ο όμιλος έδωσε έμφαση στην κατασκευή της μεγαλύτερης αποθήκης για e-commerce στην Ελλάδα με 100.000 κωδικούς. Ο κύριος **Στέφανος Κατσιμπας**, Business Director Skroutz Last Mile, αναφέρθηκε στη δημιουργία της Last Mile η οποία κατέστησε ικανή την εταιρεία να καλύπτει 20.000 παραγγελίες ημερησίως. Ιδιαίτερη μνεία έκανε στη χρήση ηλεκτρικών οχημάτων από την εταιρεία και στην πρακτική των lockers. Ο κύριος **Χάρης Τάκας** Senior Q- Commerce & Logistics της efood μίλησε για το πόσο ζωτικός είναι για την εταιρεία ο ψηφιακός μετασχηματισμός. Αναφέρθηκε συγκεκριμένα στην επέκταση δραστηριοτήτων της εταιρείας στην περίοδο της πανδημίας λόγω των ανεβασμένων απαιτήσεων των καταναλωτών. Συντονιστής του πάνελ ήταν ο δημοσιογράφος κύριος **Χρήστος Κοτσακάς**.

➤ **Keynote Ομιλία: Dr Carl Benedikt Frey: «Η «έκρηξη» της τηλεργασίας αυξάνει τις ηλεκτρονικές πωλήσεις αλλά μειώνει τις δαπάνες στα κέντρα των πόλεων»**

Ο Dr. **Carl Benedikt Frey**, Διευθυντής του **Εργαστηρίου για το Μέλλον της Εργασίας** του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, επισήμανε στην ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα αφήγηση του ότι θα πρέπει να κατανοήσουμε πως η ψηφιοποίηση μεταβάλλει τις κοινωνικές σχέσεις. Επισήμανε ότι η τεχνολογία μεταβάλλει τα μεταφορικά κόστη μετασχηματίζοντας παράλληλα τα πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής. Στο επίπεδο αυτό, η διαδικασία του **«reshoring»** (η επαναφορά των παραγωγικών εγκαταστάσεων μιας επιχείρησης στη χώρα που έχει την έδρα της) αναμένεται να επαναφέρει επιχειρήσεις στην Δυτική Ευρώπη δημιουργώντας νέες προκλήσεις, αλλά και νέες ευκαιρίες. Μάλιστα, η ένταση του reshoring αναμένεται να ενταθεί λόγω της αυτοματοποίησης. Ένας από τους κλάδους που επηρεάζεται δομικά είναι αυτός του λιανικού εμπορίου ενώ τα επαγγέλματα που αναμένεται να επηρεαστούν περισσότερο είναι αυτά των χαμηλών αμοιβών. Ο Dr. Frey σημείωσε πως **η 4η Βιομηχανική Επανάσταση αναμένεται να αυξήσει την παραγωγικότητα του ιδιωτικού τομέα και θα επιφέρει μείωση στον αριθμό των εργαζομένων**. Όμως μέσα από τη χρήση δεδομένων οικονομικής ιστορίας φάνηκε ότι η αυτοματοποίηση και η αύξηση της ανεργίας, έχουν και την αρνητική διάσταση της μείωσης των φορολογικών εσόδων και την αύξηση της εγκληματικότητας. Ο Dr. Frey σχολίασε ότι ο κόσμος γίνεται περισσότερο οριζόντιος με την εντυπωσιακή αύξηση της τηλεργασίας να το τεκμηριώνει. Τέλος, μέσα από την διεισδυτική παρέμβαση του έδειξε τις αρνητικές επιπτώσεις της τηλεργασίας στο επίπεδο της δαπάνης των εργαζομένων στα κέντρα των πόλεων. **Για τον Dr. Frey, η ενδεχόμενη απαξίωση των επιχειρήσεων στα κέντρα των πόλεων ενδέχεται να μεταφραστεί σε αύξηση των διαδικτυακών αγορών, ενδυναμώνοντας τις επιχειρήσεις «superstars»**. Στο επίπεδο αυτό επισήμανε τον κρίσιμο ρόλο των δημόσιων επενδύσεων για την ενίσχυση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

➤ **Η επίδραση της τεχνολογίας στην εργασία και τις επιχειρήσεις**

Παίρνοντας τη «σκυτάλη» από τον Dr Frey, οι συμμετέχοντες στο πάνελ συζήτησαν τις πολύπλευρες επιπτώσεις και μεταβολές που επέφερε η ανάπτυξη των ψηφιακών τεχνολογιών στην εργασία. Ο κύριος **Μιχάλης Αργυρού**, Καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς και Επικεφαλής Οικονομικών Συμβούλων του Υπουργού Οικονομικών αναγνώρισε την ύπαρξη ενός ψηφιακού χάσματος της Ελλάδας με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και το ανέλυσε τόσο από την πλευρά της προσφοράς, του ψηφιακού υποβάθρου δηλαδή για τις ψηφιακές δραστηριότητες όσο και από την πλευρά της ζήτησης για τέτοιου είδους δραστηριότητες. Έδωσε έμφαση στην **αξιοποίηση του Ταμείου Ανάκαμψης** για τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος, καθώς και στην ανάγκη κατανόησης από την πλευρά των ΜμΕ επιχειρήσεων των πλεονεκτημάτων που συνοδεύουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Ο κύριος **Κώστας Παπαδάκης**, Senior Social Dialogue and Governance Specialist του ILO, τόνισε τη συμβολή του ψηφιακού μετασχηματισμού στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Ανέφερε τρεις προκλήσεις που κατά την άποψη του ILO χαρακτηρίζουν τη νέα ψηφιακή εποχή. Η πρώτη πρόκληση είναι η **τεχνολογική ανεργία**, η δεύτερη πρόκληση η **πόλωση εργασίας** μεταξύ υψηλής ζήτησης για καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας με esee.gr futureofretail.com.gr

ψηφιακές δεξιότητες και για θέσεις χαμηλής ειδίκευσης και μεταξύ μειωμένης ζήτησης για εργαζόμενους μεσαίας ειδίκευσης. Η τρίτη περιλαμβάνει την **αύξηση ανισοτήτων** μεταξύ θέσεων εργασίας υψηλής και χαμηλής ειδίκευσης και την ενίσχυση της άτυπης εργασίας στις θέσεις μεσαίας ειδίκευσης. Κατά τη γνώμη του οι τρεις προκλήσεις θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με προγράμματα απόκτησης νέων ψηφιακών δεξιοτήτων και με ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου. Η κυρία **Γεωργία Πετράκη**, Καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής του Παντείου Πανεπιστημίου, κατέθεσε μία σειρά από κριτικές σκέψεις σχετικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Αναρωτήθηκε ποιος ωφελείται από τον τεχνολογικό μετασχηματισμό, επεσήμανε ότι δεν επιβεβαιώνεται εμπειρικά η αντικατάσταση της ζωντανής από την ψηφιακή εργασία, αναφέρθηκε στα φαινόμενα της **«μεγάλης παραίτησης»** και της **εργασίας διαμέσου πλατφορμών**, μίλησε για την επιδείνωση των συνθηκών εργασίας και τη μείωση του χρόνου εργασίας και συζήτησε τους νέους ψηφιακούς διαύλους επικοινωνίας και συνεργασίας και την ευρύτερη κοινωνική τους επίδραση. Ο κύριος **Κωνσταντίνος Αγραπιδάς**, Γενικός Διευθυντής, Εργασιακών Σχέσεων, Υγείας Ασφάλειας και Ένταξης στην Εργασία στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Διδάκτωρ του Παντείου Πανεπιστημίου, ανέδειξε το πόσο νευραλγικό είναι το λιανικό εμπόριο για την ελληνική οικονομία και κατ' επέκταση το πόσο επιβεβλημένη είναι η στρατηγική ψηφιακής αναβάθμισής του με αρωγή της πολιτείας. Ανέδειξε την πρόκληση των **νέων ψηφιακών δεξιοτήτων, όπως και της συναισθηματικής ανθεκτικότητας** που θα πρέπει να συνοδεύουν την εργασία στην νέα εποχή. Ο κύριος **Δημήτρης Παπαδημητρίου**, ιδρυτής της Startup Pathways, μίλησε για τις οριζόντιες δεξιότητες που συνοδεύουν την τεχνολογία, καθώς και για το πώς μπορεί να λάβει χώρα ο ψηφιακός μετασχηματισμός στην ΜμΕ επιχειρηματικότητα. Αναφέρθηκε στην ανάγκη για **re-skilling και new-skilling**, καθώς και στο τι είδους brand θα πρέπει να έχει το λιανικό εμπόριο στη χώρα. Στην παρέμβασή της η κυρία Μαρία Συρεγγέλα, Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων αρμόδια για τη Δημογραφική Πολιτική και την Οικογένεια, υποστήριξε ότι είναι επιτακτικό να προσαρμοστεί η Ελλάδα στον ψηφιακό μετασχηματισμό και στις αλλαγές που φέρνει στην εργασία. Είναι ανάγκη η επανακατάρτιση καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου, καθώς και η ενίσχυση της **έμφυλης ισότητας** στους χώρους εργασίας. Επίσης, αναφέρθηκε στη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και υποστήριξε ότι ο «εργαζόμενος είναι ο εσωτερικός πελάτης της επιχείρησης», γι' αυτό και η δική του ικανοποίηση για τις συνθήκες εργασίας, τις αμοιβές και τις προοπτικές του θα πρέπει να είναι στις προτεραιότητές της. Το συντονισμό της συζήτησης είχε ο κύριος Χρήστος Γούλας, Γενικός Διευθυντής του INE/ΓΣΕΕ, PhD.

➤ **Ομιλία του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ – ΚΙΝΑΔ κυρίου Νίκου Ανδρουλάκη**

Για έλλειψη στρατηγικού σχεδίου εκ μέρους της Νέας Δημοκρατίας και του ΣΥΡΙΖΑ για το μέλλον της οικονομίας με αποτέλεσμα αυτή να είναι εκτεθειμένη και ευάλωτη στις παγκόσμιες εξελίξεις, έκανε λόγο ο **Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ-Κίνημα Αλλαγής, Νίκος Ανδρουλάκης**. Επέμεινε ότι η κυβέρνηση χειρίζεται το Ταμείο Ανάκαμψης ως ένα διευρυμένο ΕΣΠΑ δίχως όραμα εκσυγχρονισμού της οικονομίας και έφερε συγκεκριμένα παραδείγματα για πτυχές του κοινωνικού κράτους όπως η Υγεία και η Κοινωνική Κατοικία, που δεν αποτέλεσαν προτεραιότητα της κυβέρνησης κατά τον σχεδιασμό της κατεύθυνσης των πόρων του ευρωπαϊκού αυτού εργαλείου. Αναφερόμενος στο κύμα ακρίβειας και το αυξημένο ενεργειακό κόστος ο κ. Ανδρουλάκης υπογράμμισε ότι δημοσιονομική επέκταση στην οποία προχώρησε η κυβέρνηση κατά την πανδημική κρίση, είχε σαν αποτέλεσμα «να έχει μείνει από “καύσιμα” καθώς δεν υπάρχει ο δημοσιονομικός χώρος για την ανακούφιση των πολιτών από την ενεργειακή ακρίβεια». Ο κ. Ανδρουλάκης τόνισε ότι απαιτείται αποτελεσματική διαχείριση του ιδιωτικού χρέους και των κόκκινων δανείων. «Δεν μπορεί αυτός που είχε υποθηκεύσει την περιουσία του για να χρηματοδοτήσει την επιχείρησή του, να βρίσκεται σε χειρότερη κατάσταση από αυτόν που δεν είχε καμία εγγύηση. Χρειάζεται μία πραγματικά δεύτερη ευκαιρία αξιοπρέπειας, με κριτήρια, σε όσους προσπάθησαν και δεν τα κατάφεραν» είτε χαρακτηριστικά. Τέλος, ανέδειξε την πρόταση του ΠΑΣΟΚ-Κίνημα Αλλαγής για την επιβολή πλαφόν στη λιανική τιμή του ρεύματος «για να γίνει εξαρχής δίκαιη κατανομή του κόστους μεταξύ ιδιώτη-κράτους και παραγωγού» καθώς και την ανάγκη για «φορολόγηση των πραγματικών υπερκερδών των εταιρειών ενέργειας και όχι αυτών που εμφανίζονται σήμερα».

-ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ FUTURE OF RETAIL 2022-

Gold Sponsor

MIRACLEMILL

Sponsor

Χορηγοί Επικοινωνίας

ΑΘΗΝΑΪΚΟ - ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ

Capital.gr

EURO2day

naftemporiki.gr

OT

Κεφάλαιο

mononews

επιχειρώ
www.epixeiro.gr

insider.gr

Reporter.gr

BusinessNews.gr

RetailTODAY

ictplus.gr

ICT WEEKLY